

MOCIÓ DEL GRUP MUNICIPAL DE CORNELLÀ EN COMÚ-CRIDA PER CORNELLÀ PER A RECUPERAR LA GESTIÓ PÚBLICA DE L'AIGUA

I

L'aigua, com a necessitat bàsica i element indispensable per al desenvolupament de la vida de la població i els ecosistemes, constitueix un dret humà de caràcter fonamental. Com a bé comú, cal garantir-hi l'accés al conjunt de la població per tal que pugui desenvolupar plenament la seva vida, sense que els interessos particulars vinculats a l'obtenció de beneficis o de qualsevol altra mena puguin avantposar-se a l'interès col·lectiu.

II

Mentre que a la majoria de països d'Europa i del món l'aigua es gestiona de manera directa des del sector públic, a Catalunya el 84% de la població resideix en municipis on la gestió es fa des del sector privat. Per una banda, degut a l'anomalia per la qual Aigües de Barcelona ha gestionat aquest servei de manera ininterrompuda des del 1867 sense cap mena de concessió; per l'altra, arran d'una primera onada de privatitzacions durant els anys 1990 i una segona durant la darrera dècada com a via per fer diners ràpids en una situació d'importants dificultats financeres per als ajuntaments.

Les dades, però, desmunten els arguments del neoliberalisme segons els quals la liberalització dels serveis públics i la gestió privada comporten una major eficiència. Segons el Tribunal de Comptes, en poblacions petites i mitjanes la gestió externalitzada suposa un sobrecost d'un 22%, i en grans ciutats d'un 25%.

Alhora, la Plataforma Aigua és Vida, formada per entitats de la societat civil, sindicals, veïnals, ecologistes, de cooperació i solidàries, denuncia que del cost de la tarifa de l'aigua a l'Àrea Metropolitana de Barcelona un 56% –181,1 milions d'euros– correspon a despeses no associades a l'aigua, com publicitat, pagaments a la Generalitat i l'AMB per la concessió, impostos, benefici empresarial, crèdits i interessos amb entitats financeres i pèrdues d'aigua. En el cas de l'AMB, es perd fins a un 20% de l'aigua, el cost de la qual repercuteix en la factura, mentre que les empreses públiques només tenen pèrdues d'un 8%. A això cal afegir la taxa de la Generalitat que penalitza les pèrdues i que suposa 2,6 milions d'euros.

Cal remarcar també el caràcter de monopoli natural de l'aigua, fet pel qual el servei només el pot oferir un únic operador. El suposat paper del lliure mercat cau pel seu propi pes i les institucions

han de decidir si volen gestionar l'aigua de manera directa o bé concedir-lo a una única empresa privada.

La gestió directa dels serveis implica una reducció directa de la despesa pels elements esmentats, com ara el benefici empresarial o els impostos. Això permet que hi hagi més diners disponibles per invertir a fer més eficient la distribució, retornar al medi una aigua amb la millor qualitat possible, garantir els cabals ambientals de les conques i la integritat dels ecosistemes, aplicar una tarificació social, crear ocupació o millorar les condicions laborals. Al seu torn, la millora de l'eficiència permet reduir encara més la despesa. Tot plegat només és possible amb un control democràtic directe per part de les institucions, a diferència de les empreses privades, les prioritats de les quals es redueixen al negoci i el benefici.

És per tot això que al nostre país hi ha municipis que sempre han mantingut la gestió pública de l'aigua, com la Seu d'Urgell, Tremp, Manresa, Mataró, Vilafranca del Penedès, el Prat de Llobregat, Vilanova i la Geltrú o Reus. Alhora, en els darrers anys diversos municipis, que tenien el servei privatitzat, l'han recuperada, com el Figueró i Montmany, Montornès del Vallès, Arenys de Munt, Collbató o Foixà i, arreu del món, ciutats com París, Berlín, Budapest, La Paz, Buenos Aires, Kuala Lumpur o Atlanta. Finalment, hi ha municipis que ja estan estudiant la recuperació del servei en els propers mesos, aprofitant la finalització del contracte o altres circumstàncies, com Terrassa, Ripollet, Sant Cugat o Cerdanyola.

A diferència d'això i com esmentàvem, Aigües de Barcelona és l'empresa que s'ha encarregat del subministrament en baixa a Cornellà i els municipis de l'Àrea Metropolitana, durant dècades i sense concessió. Cal destacar que en un 90% dels municipis del Principat que han externalitzat el servei la concèssionaria sempre és una empresa del mateix grup i que la tarifa a l'AMB és un 91,7% més cara si la comparem amb els municipis veïns amb gestió pública.

El novembre del 2012, l'AMB va intentar regularitzar la situació tot creant l'Empresa Metropolitana de Gestió del Cicle Integral de l'Aigua (AB EMGCIA), participada en un 70% per Agbar, un 15% per l'AMB i un 15% per Criteria (participada al seu torn per la Caixa). L'adjudicació del servei a aquesta empresa, però, es va fer sense publicitat, sense concurs públic i sense justificar la durada del contracte –per 35 anys– ni per què es considerava que Agbar podia ser l'única empresa capacitada per oferir el servei, tal com recull la sentència del TSJC que al març d'enguany va anul·lar la creació de l'empresa. Aquesta anul·lació constitueix una oportunitat perquè a la nostra ciutat la gestió de l'aigua passi a mans públiques amb la finalitat de garantir el dret a l'aigua al conjunt de la població i aprofitar la resta de beneficis econòmics i socials esmentats.

III

Pel que fa a l'abastament en alta, tal com exposa la **Plataforma Aigua és Vida** en la moció que s'està presentant en diversos ajuntaments del país:

L'empresa Aigües Ter-Llobregat (ATL), creada el 1990 per la Generalitat de Catalunya, és la responsable de l'abastament d'aigua en més d'un centenar de municipis del Penedès, el Vallès, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Maresme i la Selva. ATL és una peça clau per tal de garantir un servei públic d'aigua i de qualitat que garanteixi l'abastament a 4,9 milions de catalans i catalanes i a les activitats econòmiques que s'hi desenvolupen. De la seva gestió depèn el bon estat ecològic de les masses d'aigua que alhora són font d'abastament. Concretament els rius Llobregat i Ter, i tots els aquífers d'ambdues conques, a més a més de la del Besòs i la Tordera.

Cal destacar que el marc jurídic desenvolupat des de la Ley de Aguas del 1879 fins al text refós vigent actualment estableix la constitució d'un model públic de gestió de l'aigua que garanteixi la governabilitat del país i la universalització del servei, establint un clar caràcter públic. Alhora, la Generalitat té competències pel que fa a «l'organització de l'administració hidràulica, inclosa la participació dels usuaris» i, a tal efecte, el Decret Llei 3/2003, pel qual s'aprova el text refós de la legislació en matèria d'aigües de Catalunya, adjudica a la Xarxa d'Abastament Aigües Ter-Llobregat «la producció i el subministrament d'aigua potable per a l'abastament de poblacions per mitjà de la xarxa d'abastament Ter-Llobregat, la qual és un servei públic d'interès de la Generalitat i, per tant, de la seva competència, que comprèn, en tot cas, la regulació dels recursos hídrics i l'adopció de determinacions per a la millor explotació en quantitat i qualitat, la planificació, la redacció dels projectes, l'execució de les obres, la gestió i l'explotació de les instal·lacions».

Tanmateix, l'anomenada Llei Òmnibus aprovada el 2011 va facilitar el desmantellament de les institucions públiques d'aigua cabdals per a aquest país. Va determinar la possibilitat de prestació indirecta del servei d'abastament mitjançant la xarxa Ter-Llobregat, i va atorgar al Departament de Territori i Sostenibilitat la licitació i l'adjudicació dels contractes administratius de gestió i prestació de serveis públics en matèria d'aigües de Catalunya, aprovats al Decret Legislatiu 3/2003 i, a més, considera de manera indirecta com a ingressos de la Generalitat de Catalunya els drets de naturalesa econòmica aconseguits per l'explotació i la gestió de les instal·lacions que integren la xarxa Ter-Llobregat. També va determinar que es dissolgués l'Ens d'Abastament d'Aigua Ter-Llobregat.

Durant el procés de privatització d'ATL, 35 municipis varen aprovar una moció, també proposada per Aigua és Vida, que acordava fer marxa enrere amb tot el procés administratiu endegat per a la privatització d'ATL. Les diverses versions de la moció alertaven sobre el següent:

1.- L'accés a l'aigua potable i al sanejament com a dret humà. Atès que la privatització de la gestió introdueix altres prioritats, alienes al bé comú, com són les mercantils, de negoci i de beneficis que l'allunyen, i fins hi tot s'oposen a la preservació d'aquest dret bàsic.

2.- El cost de l'aigua en alta amb un substancial augment. Es va calcular que a partir del sobrecost estimat amb una oscil·lació entre els 30 i 50 M€ anuals implicaria que la tarifa pogués

multiplicar-se per 3 (un 300%). De fet, només dos anys després d'endegar el procés de privatització la tarifa havia augmentat ja més d'un 100%.

3.- El patrimoni comú dels ciutadans i ciutadanes, dels municipis i altres entitats locals.

ATL disposa d'un complet parc d'instal·lacions modernes i d'infraestructures ben conservades que suposen un actiu aproximat de 950 milions d'euros que han estat pagades amb l'aportació econòmica de la ciutadania a través dels seus impostos, la tarifa, l'aportació directa dels ajuntaments connectats, el cànon, i amb aportacions del Fons de Cohesió europeu.

4.- Les finances municipals negativament. Els municipis han fet aportacions per a la connexió amb el sistema Ter-Llobregat i, per tant, són copropietaris de les infraestructures. Cosa que innadmissiblement s'obvia prenent augmentar el cost de l'aigua des del 150% fins al 300%.

5.- La governança de l'aigua, ja que el paper de regulació que puguin exercir els municipis o la Generalitat sobre els serveis bàsics privatitzats és nul o extremadament complex.

Tot i així, la gestió d'Aigües Ter-Llobregat es va privatitzar. La seva gestió s'atorgà a la multinacional ACCIONA mitjançant un procés administratiu. Una gestió per part d'ACCIONA que han comportat a data d'avui dues sentències del TSJC que l'anul·len, una en ferm del mateix TSJC que referma les mesures cautelars d'anul·lar l'adjudicació de la gestió a ACCIONA i un informe demolidor de l'Oficina Antifrau de Catalunya que conclou demanant a la Generalitat de Catalunya l'anul·lació d'aquesta adjudicació.

És per tot això que cal apostar per la recuperació de la gestió directa d'aquest servei. Tal com alertava, en la mateixa línia, Aigua és Vida:

1.- No hi ha cap justificació tècnica. ATL pública subministrava anualment un volum de 229 Hm3 amb un molt bon rendiment del 95,14%. El 2010 va ser considerada la segona millor empresa pública del món per la Global Water Awards.

2.- No hi ha cap justificació econòmica. ATL és una empresa perfectament viable i solvent amb petites correccions al sistema tarifari. El dèficit d'explotació que va assolir en alguns exercicis, i que es va utilitzar per tramitar la privatització de la seva gestió, es va originar en bona part per la manca d'actualització de les tarifes en Alta.

3.- No hi ha cap justificació social. L'externalització d'ATL no estava al programa electoral de cap força política que donés suport al Govern de la Generalitat, ni tan sols del Parlament de Catalunya o de l'administració local.

4.- No hi ha cap justificació ambiental. La Directiva Europea Marc de l'Aigua exigeix als estats el bon estat de les masses d'aigua per al 2015. La privatització d'ATL ha suposat un major risc del seu compliment ja que ha suposat un increment de l'incompliment del bon estat ecològic de les masses de l'aigua del Llobregat i en especial del Ter.

IV

Per tot això,

Atès que la gestió privada suposa importants sobre costos i la mercantilització d'un dret bàsic, mentre que la gestió directa permet reinvertir els beneficis a fer més eficient la distribució, retornar al medi una aigua amb la millor qualitat possible, garantir els cabals ambientals de les conques i la integritat dels ecosistemes, aplicar una tarificació social, crear ocupació o millorar les condicions laborals,

Atès que la pràctica ha demostrat que la privatització d'ATL ha suposat un augment de preus, efectes negatius sobre el bon estat ecològic de les masses de l'aigua i incertesa laboral dels treballadors d'ATL,

Atès que l'Assemblea de l'Organització de les Nacions Unides el 2010 va declarar l'accés universal a l'Aigua i el sanejament un Dret Humà fonamental per a la Vida,

Atès que la primera Iniciativa Ciutadana Europea que va aconseguir el requeriment de més d'un milió de signatures (1.884.790) va tractar sobre la petició de legislar «El Dret Humà a l'Aigua i el Sanejament com a Dret Humà» i considerar-lo un bé públic i no comercial.,

Atès que la plataforma ciutadana sociambiental Aigua és Vida, avalada per aquests fets i suports internacionals, aposta per una gestió pública transparent i amb apoderament ciutadà,

Atès que aquest consistori considera que la gestió no mercantil de l'aigua afavoreix els interessos dels seus convilatans, en el sentit que garanteix la mateixa qualitat a menor preu que l'aigua gestionada de manera privada i, per tant, és una decisió d'interès públic ciutadà,

Atès que a dia d'avui continua sense estar justificada de manera tècnica, econòmica, social i ambiental la gestió privada tant de l'abastament en alta com de la distribució en baixa,

Atès que tant la privatització d'ATL com la creació d'una empresa mixta participada majoritàriament per Agbar, així com les concessions a ACCIONA en el primer cas i a AB EMGCIA en el segon, ha estat anul·lades pel TSJC,

El Grup Municipal de Cornellà en Comú-Crida per Cornellà, recollint la proposta de la Plataforma Aigua és Vida, proposa al Ple l'adopció dels següents:

ACORDS

Primer.- Instar el Parlament de Catalunya, el Govern de la Generalitat i el Consell Metropolità de l'Àrea Metropolitana de Barcelona a determinar els sistemes d'abastament i sanejament d'aigua

en alta i de distribució d'aigua en baixa com a béns comuns i com un servei que atén un Dret Humà essencial per a la vida i, per tant, com a estructures d'estat no objecte d'afany de lucre i no privatitzables.

Segon.- Instar l'Àrea Metropolitana de Barcelona que els serveis de la seva competència pel que fa a l'abastament i subministrament d'aigua passin a estar gestionats, tan aviat com sigui possible, de manera directa per la mateixa AMB, tot establint una comissió d'estudi si es creu oportú.

Tercer.- Instar el Govern de la Generalitat i el Departament de Territori i Sostenibilitat a:

- a) Que retiri els seus recursos al TSJC contra les sentències que anul·len la concessió de gestió a Acciona sobre ATL.
- b) Que recuperin de manera immediata tot el que suposa la gestió del sistema ATL i que tornin a crear una empresa pública per a la seva gestió o que resti integrada dins l'Agència Catalana de l'Aigua de manera transitòria.
- c) Que instin aquesta nova empresa pública a la creació d'un reglament que contempli els espais necessaris de participació ciutadana que facilitin els mecanismes imprescindibles de transparència, control municipal i també de control ciutadà.
- d) Que emprin tots els recursos legals que estiguin al seu abast per a penalitzar totes les irregularitats detectades per l'Oficina Antifrau de Catalunya.
- e) Que facin públic el calendari de la recuperació de la gestió pública d'ATL

Quart.- Comunicar aquest acord al Departament de Territori i Sostenibilitat i els Grups parlamentaris de la Generalitat de Catalunya, a la Junta de Govern i els Grups polítics metropolitans de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, a ATL Concessionària de la Generalitat de Catalunya i a la Plataforma Aigua és Vida.

Cinquè.- Publicitar els acords a l'apartat de notícies del web de l'Ajuntament, al butlletí d'informació municipal Cornellà Informa i a l'emissora Ràdio Cornellà.